

گزارشی از:

سفر علمی - تحقیقی

طلبه - دانشجویان مؤسسه

به جمهوری خودمختار نخجوان

اشاره:

آنچه در زیر خواهید خواند گزارشی است از سفر به جمهوری خودمختار نخجوان. در این سفر که از طرف مؤسسه آموزش عالی باقرالعلوم (ع) ترتیب داده شده بود؛ تعدادی از استادان و دانشجویان علوم سیاسی مؤسسه جهت بازدید علمی از جمهوری خودمختار نخجوان و انجام برخی از پژوهشهای میدانی، شرکت داشتند.

گروه پس از اقامتی یک روزه در شهر تبریز و بازدید از برخی موزه‌ها و مکانهای تاریخی این شهر، از طریق مرز خاکی و شهر جلفا وارد جمهوری نخجوان شد و پس از بازدید از موزه‌ها و انجام برخی از دیدارها عازم شهر نخجوان شدند و طی اقامت چند روزه در این شهر، بازدید از برخی شهرهای دیگر این جمهوری نیز به عمل آورده و تحقیقاتی میدانی را حول محورهای اقتصادی، فرهنگی و سیاسی انجام دادند که در زیرگزارشی اجمالی از نتیجه برخی از این پژوهشها برای ایجاد تصویری روشن از وضعیت این جمهوری برای خوانندگان ارابه می‌گردد.

مقدمه

جمهوری خودمختار نخجوان در جنوب غربی قفقاز و در کنار رودخانه ارس و در ناحیه‌ای خارج از خاک جمهوری آذربایجان واقع است. نخجوان از شرق و شمال با ارمنستان و از شمال غربی با ترکیه و از جنوب و جنوب غربی با جمهوری اسلامی ایران هم مرز می‌باشد. طول مرز مشترک نخجوان با ایران ۲۲۴ کیلومتر و با ترکیه ۱۱ کیلومتر و با ارمنستان ۲۴۶ کیلومتر است.

مساحت نخجوان ۵۵۰۰ کیلومتر مربع است که ۶/۴ درصد از وسعت جمهوری آذربایجان را شامل می‌گردد.

نخجوان در منطقه کوهستانی قرار دارد و اراضی آن در سطحی بالاتر از سطح دریا قرار دارد بگونه‌ای که تقریباً نیمی از اراضی در ارتفاع ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ متر، ۲۶٪ در ارتفاع ۲۰۰۰ تا ۳۰۰۰ متر و مابقی در ارتفاع بیش از ۳۰۰۰ متری قرار گرفته‌اند.

بلندترین قله نخجوان قاپی چق نام دارد که ۳۹۰۴ متر ارتفاع دارد.

مهمترین رودخانه‌های نخجوان آریاچای، نخجوان چای، الینجه چای و گیلان چای می‌باشد که آب این رودخانه‌ها به ارس می‌ریزد.

آب و هوای نخجوان در تابستان گرم و خشک و در زمستان سرد است.

در منابع قدیمی از نخجوان به صورت نشوی ما نقجوان و نخچوان یاد شده است. طبق برخی روایات، نرسی پسر بهرام گور از پادشاهان ساسانی آن را بنا کرد و در ابتدا نخجیروان نام داشته است و به تدریج به شکل کنونی تبدیل شده است.

طبق برخی از روایات، ظاهراً نخستین استراحتگاه حضرت نوح(ع) پس از طوفان بوده است و بر طبق همین روایات محل وفات وی نیز در این نواحی می‌باشد و به همین خاطر کهنه قلعه در کنار شهر نخجوان قرار دارد، زیارتگاه مسلمانان است. در نیمه اول قرن ششم میلادی در زمان ساسانیان در آن سکه ضرب می‌شده است.

این ناحیه تا سده هفتم پیش از میلاد جزء امپراتوری اوراتو بوده، سپس جزئی از قلمرو هخامنشیان شده است. در سده سوم میلادی تابع دولت ساسانی و در قرن چهارم

جزء ارمنستان بوده است و در زمان خلافت عثمان بوسیله مسلمانان فتح شده ولی تا سالها شورشهایی در آن رخ می داد که عمده ترین آنها شورش بابک خرمدین بود. نخجوان در سده های دهم و یازدهم میلادی از رونقی چند برخوردار بود اما از آن پس مورد حمله غزها واقع شد. پس از حمله مغولان جلال الدین محمد خوارزمشاه آن را به پایگاه مقاومت خود تبدیل نمود که با شکست وی مغولان این نواحی را به شدت ویران کردند.

با شکست قوای آق قویونلو، صفویان بر آن مستولی شدند. از آن به بعد این سرزمینها بارها شاهد جنگهای ایران و عثمانی بود و پس از صفویان چندی خان نشین مستقلی در این نواحی مستقر گشت.

در خلال جنگهای ایران و روس در دوران قاجاریه این شهر به تصرف روسها درآمد و طبق معاهده ترکمن چای در سال ۱۸۲۸ رسماً به این کشور واگذار گردید. پس از انقلاب کبیر روسیه نخجوان در سال ۱۹۱۸ به تصرف ترکهای عثمانی درآمد، کمی بعد نیز انگلیسی ها در آن نفوذ کرده اند.

در تاریخ ۲۸ ژانویه ۱۹۲۰ سه ماه پس از تأسیس جمهوری شوروی سوسیالیستی آذربایجان، حکومت مشابهی نیز در نخجوان تشکیل گردید و در ماه مارس ۱۹۲۱ در شهر مسکو پیمانی میان دولت شوروی و ملیون ترکیه به امضا رسید، که طبق این پیمان نخجوان به صورت قسمتی از جمهوری شوروی آذربایجان درآمد. این پیمان در نخستین کنگره شوراهای نخجوان در ۲۵ ژانویه ۱۹۲۲ به تصویب رسید. در ۲۷ فوریه ۱۹۲۳ سومین کنگره شوراهای سراسر نخجوان، کمیته اجرائیه آن سرزمین را پدید آورد، یکسال بعد نخجوان به صورت جمهوری خودمختار و جزئی از جمهوری شوروی آذربایجان درآمد و نخستین قانون اساسی آن در ۱۹۲۶ به تصویب رسید.

طبق سرشماری که در یکم اکتبر ۱۹۹۳ به عمل آمده، جمعیت جمهوری خودمختار نخجوان ۳۲۷۹۲۹ نفر بوده است. از جمعیت فوق ۹۵/۹٪ آذربایجانی یا به عبارتی ۳۱۴۴۸۴ نفر آذری ۱/۲٪ روس و ۱/۱٪ گُرد و ۴٪ تاتار و ۱/۰۶٪ دیگر تیره ها می باشند.

در شهرها ۹۶۰۱۹ نفر و در روستاها ۲۳۱۸۳۰ نفر زندگی می‌کنند. جمعیت شهر نخجوان ۶۵۵۱۴ نفر می‌باشد.

شهرهای جمهوری خودمختار نخجوان عبارتند از: نخجوان، شرور، بابک، صدرک، شاهباز، اردوباد و جلفا. شهر نخجوان مرکز جمهوری خودمختار نخجوان می‌باشد که ۱۲ کیلومتر مربع وسعت و تا باکو پایتخت آذربایجان ۵۳۶ کیلومتر فاصله و تعداد روستاهای این جمهوری بالغ بر ۲۰۳ واحد است.

وضعیت اقتصادی

سیاست اقتصادی اتحاد جماهیر شوروی سابق که نخجوان نیز به واسطه آذربایجان یکی از جمهوری‌های آن بود؛ بگونه‌ای بوده که اجازه رشد هیچ نوع صنعت مستقلی را در هیچ یک از جمهوری‌ها به تنهایی نداده است تا هر یک از آنها در صورت استقلال نتوانند به زندگی اقتصادی خود ادامه دهند. در چارچوب همین سیاست در تقسیم‌کاری اقتصادی اتحاد جماهیر شوروی سابق نخجوان که عمده‌ترین منابع اقتصادی آن کشاورزی و معدن است؛ وظیفه تهیه آب انگور کارخانه‌های مشروب سازی اتحاد جماهیر شوروی را بر عهده داشت.

البته همانگونه که بیان شد این جمهوری با کاشت انگور در ابعاد گسترده و تبدیل آن به آب انگور در داخل جمهوری، آنرا برای صنایع تبدیلی در خارج از جمهوری می‌فرستاد و علاوه بر این معادن سنگ نمک، گوگرد، فسفر و جیوه این جمهوری استخراج و برای استفاده به خارج جمهوری منتقل می‌گردید. علاوه بر موارد فوق می‌توان به صدور آب معدنی این جمهوری به خارج نیز اشاره نمود.

پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی دولت مرکزی (روسیه) و همچنین برخی از سودجویان در وضعیت نابسامان بوجود آمده، کلیه تکنولوژی کشاورزی مثل آبیاری، داشت و برداشت این جمهوری را به غارت بردند و همانگونه که در طی سفر و در کنار اغلب جاده‌های منتهی به شهر نخجوان مشخص بود، زمینهای وسیع تا کستان رها شده بودند و کشاورزی خصوصاً بخاطر خشک سالی امسال کلاً از بین رفته

بود.

کشاورزان ابراز می‌داشتند که قادر به تهیه بذر، کود و وسایل کشاورزی نیستند تا در زمینهایی که قبلاً به صورت اشتراکی کشت و زرع می‌کردند، مشغول فعالیت شوند و امسال نیز بخاطر خشکسالی حتی قادر به اندک کشاورزی که برای تهیه قوت لایموت خود انجام می‌دادند؛ نیستند.

با اندکی گردش در سطح شهر به ویژه در بازار و بررسی قیمت‌های اجناس که فقط شامل خوراک، پوشاک و مواد بهداشتی می‌شود و مقایسه آنها با متوسط درآمد مردم؛ درصد بالای تورم و قدرت اندک خرید مشخص می‌شود. مغازه‌ای که در آن وسایل خانگی اعم از صوتی - تصویری و... عرضه شده باشد آنقدر اندک است که کمتر قابل مشاهده است.

در شهر نخجوان فروشگاه یا سوپرمارکتی که در آن به صورت مدرن اقلام و اجناس مورد نیاز مردم ارایه شده باشد دیده نمی‌شود. گوشت و برخی از مواد خوراکی که نیاز به نگهداری در یخچال دارند، بصورت غیربهداشتی و در فضای باز نگهداری و به فروش می‌رسند. قیمت نان و سیب زمینی بسیار بالا است.

غیربازار اصلی شهر که در آن اجناس روزمره مردم و برخی اجناس برای فروش به جهانگردان در آن عرضه شده است؛ سایر واحدهای اقتصادی خرد شهری کاملاً غیرفعال هستند. واحد پول مناط است و هر ۲/۲ ریال است.

ارزش پول بسیار پایین است آنچنان که تنها سه نوع پول شیروان، (هر شیروان ۱۰/۰۰۰ مناط است) محمد امین (هر محمد امین ۵۰۰۰ مناط است) و بعضاً نظامی در مبادلات اقتصادی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

مایحتاج ضروری مردم عموماً از آذربایجان و از طریق راه زمینی ایران به نخجوان فرستاده می‌شود و همچنین مقداری نیز از ایران و ترکیه از طریق مرزهای مشترک وارد نخجوان می‌گردد. در بازار و در میان اقلام و اجناس خوراکی، پوشاک، شوینده‌ها، و... اجناس معروف ایرانی فراوان دیده می‌شوند؛ البته با قیمت‌های بسیار بالا.

با توجه به بافت ساختمانی شهرها و روستاها و همچنین بافت اجتماعی مردم به راحتی می‌توان احساس کرد که در نظام سابق (اتحاد جماهیر شوروی) امکانات بصورت مساوی بین شهرها و روستاها تقسیم شده به گونه‌ای که تنها تفاوت شهر و روستا را از نظر امکانات فقط در بزرگی و کوچکی آنها می‌توان تشخیص داد.

امکاناتی مانند گاز، تلفن، جاده و... بصورت مساوی تا دورافتاده‌ترین روستاها مشاهده می‌شد. شکاف طبقاتی فاحشی بین مردم مشاهده نمی‌شد که البته به گفته خود مردم در گذشته (یعنی زمان اتحاد جماهیر شوروی) اصلاً این مسأله وجود نداشت.

از مسایل جالب دیگر که تا حدود زیادی به فرهنگ مردم و سیاستهای شوروی سابقاً برمی‌گشت این بود که با تمام فقر و نیازی که مردم داشتند در کل جمهوری چه در سطح شهرها و چه روستاها هیچ اثری از تکدی‌گری (گدایی) بصورت حرفه‌ای و غیرحرفه‌ای (اظهار نیاز و کمک خواستن از دیگران خصوصاً جهانگردان) مشاهده نمی‌شد.

انرژی الکتریکی جمهوری از منابع آبی تأمین می‌شود ولی برق حاصله از منابع آبی کفاف مصرف داخلی را نمی‌دهد. در ۴۵ سال گذشته برق جمهوری از سوی کشور همسایه ارمنستان تأمین می‌گردید. لیکن در ۵ سال اخیر بخاطر جنگ قره باغ تأمین برق از ارمنستان متوقف شد و در حال حاضر نخجوان با تولید ۱۱ مگاوات برق از سد ارس و دریافت ۳۰ مگاوات از ایران و ۴۰ مگاوات از ترکیه؛ برق خود را تا حدودی تأمین می‌نماید و از آنجا که این انرژی نیاز کل جمهوری را رفع نمی‌کنند؛ منازل مسکونی روزانه ۴ الی ۵ ساعت از برق شهر استفاده می‌نمایند.

خط آهن نخجوان-ایروان-باکو که از سواحل رودخانه ارس عبور و تمامی شهرهای این جمهوری را به استثنای شاهباز به هم متصل می‌نموده تا تبریز ادامه داشت و تنها خط ارتباطی نخجوان با دیگر کشورهای جهان به شمار می‌رفت که در ۵ سال اخیر به خاطر جنگ ارمنستان و آذربایجان حمل و نقل از این خطوط متوقف گردیده و تا کنون

برای باز نمودن این راه ارتباطی، دولت باکو بارها با دولت ایروان مذاکراتی داشته که تا کنون به نتیجه نرسیده است. راه ترانزیت زمینی بین نخجوان و باکو نیز که از ارمنستان می‌گذشت، مسدود شده است و تنها راه ارتباطی با باکو از طریق قلمرو مرزی جمهوری اسلامی ایران برقرار می‌باشد.

کامیونهای آذری روزانه می‌باید نیاز نخجوان را از باکو و از طریق بیله سوار - جلفا به نخجوان حمل می‌کنند. تنها راه بین باکو و نخجوان از طریق ارتباط هوایی صورت می‌گیرد و روزانه ۳ الی ۴ پرواز از باکو به نخجوان و بالعکس انجام می‌گیرد.

وضعیت فرهنگی

زبان ملی مردم نخجوان آذری است ولی زبان روسی نیز در برخی کارهای اداری و قضایی و غیره مورد استفاده قرار می‌گیرد.

سیاست شوروی سابق برای اشاعه و گسترش ایدئولوژی و فرهنگ حزبی خاص خود این بوده است که هرگونه ارتباط و وابستگی فرهنگی جمهوریها و اقوام شوروی را با فرهنگ سنتی - مذهبی خود و همچنین با سایر فرهنگها و ملل بکلی قطع نماید. یکی از مهمترین و اساسی ترین اقدامات در این جهت تغییر خط و رسمیت بخشیدن به خط کریل بود. خط رایج در نخجوان تا سال ۱۹۲۹ م خط عربی بوده است اما از این تاریخ به بعد ابتدا خط لاتین و سپس خط کریل یا روسی جانشین خط عربی گردید که هم اکنون نیز مردم این جمهوری برای نوشتن از این خط استفاده می‌کنند.

در کنار تغییر خط سیاست مقابله و مخالفت با سنتها و فرهنگ این جوامع خصوصاً سنتهایی که با مقوله مذهب ارتباط داشتند و همچنین خود مذهب و حذف آنها از صحنه این جوامع به شدت اجرا می‌شد به گونه ای ممنوعیت برگزاری مراسم و اجتماعات مذهبی و حذف حجاب و تغییر پوشش مردم خصوصاً زنان و در رأس برنامه های فرهنگی قرار داشت. مساجد و اماکن مقدسه هم بسته شده و یا تبدیل به انبار و یا تخریب می‌شوند.

در کنار این اقدامات ریشه‌ای، ترویج فرهنگ ضد دینی، مشروبات الکلی، روحیه لابی‌گری و پوچ‌انگاری در میان جامعه خصوصاً نسل جوان باعث شد که نسل جدید این جمهوریها از سنتهای فرهنگی و اجتماعی خود جدا شده و پس از فروپاشی در نوعی بحران هویت، و بلا تکلیفی و پوچ‌انگاری حیران بمانند.

علی‌رغم همه اقداماتی که طی هفتاد سال سلطه کمونیسم صورت گرفته است هنوز آثاری از دین و اسلام هر چند کم رنگ دیده می‌شود. گرچه هیچ اثری از حجاب در میان زنان نمی‌توان یافت و همه آنها با الگوهای غربی لباس پوشیده‌اند و حتی بستن روسری به عنوان داشتن عیبی جسمانی تلقی می‌شود، مشروب ارزانتر از نوشابه‌های غیر الکلی فراوان وجود دارد و مصرف می‌گردد و... با این حال شاید می‌توان گفت که اثری از تفکر دینی می‌توان یافت.

دین خصوصاً در بخشهایی که با سنت اجتماعی گره خورده است در قالب آداب و رسوم اجتماعی حفظ گردیده است گرچه محتوا و فلسفه وجودی خود را از دست داده‌اند. هنوز عده‌ای از نسل گذشته و پیرمردها هستند که به مساجد می‌آیند و در مراسم مذهبی شرکت می‌کنند و همچنین در ایام سوگواری خصوصاً ایام محرم مجالسی را برگزار می‌کنند اما همانگونه که گفته شد نسل جوان ارتباط خود را کاملاً با سنتها و خصوصاً دین بریده‌اند. گرانی و تورم حاصل از استقلال خود به عنوان عاملی برای تشدید این بحران فرهنگی و عمیق‌تر کردن آن را نمی‌توان نادیده گرفت.

قوم‌گرایی و پان‌ترکیسم و یا به عبارت بهتر پان‌آدریسم، به وضوح در برخورد با اجتماع قابل لمس است و تنها ریسمانی است که برای فرار از بحران هویت، می‌توان به آن پناه برد.

در اوایل قرن بیستم جمهوری خودمختار نخجوان سرزمین افراد بی‌سواد و کم‌سواد بود به همین دلیل مدارس ابتدایی در سطح گسترده‌ای افزایش یافت و در سالهای ۳۴- ۱۹۳۳ تحصیل اجباری در مقطع ابتدایی به اجرا درآمد و در سالهای ۱۹۵۱ به بعد اهالی

موظف به خواندن ۷ سال درس و گرفتن گواهینامه ابتدایی شدند و در سال ۵۹ دوره تحصیلات به ۸ سال و بعد به ۱۰ سال افزایش یافت.

در سال ۱۹۲۰ در این جمهوری ۴۵ واحد آموزشی فعالیت داشتند که در کل واحدهای آموزشی قریب به ۲۰۰۰ نفر مشغول به تحصیل بودند. در سال ۱۹۸۳ شمار این واحدها به ۲۰۶ واحد رسید که ۶۱ هزار نفر در آن مشغول تحصیل بودند. هم اکنون در این جمهوری ۲۲۲ واحد آموزش وجود دارد که تعداد ۶۳۱۷۰ نفر در آنها مشغول به تحصیل هستند.

نظام آموزش و پرورش در این جمهوری در اختیار دولت است و در شهر نخجوان یک دانشگاه نیز وجود دارد. این دانشگاه در سال ۱۹۶۷ به عنوان شاخه‌ای از دانشگاه تربیت معلم جمهوری آذربایجان تأسیس گردید و با پذیرش دانشجو در رشته‌های ریاضیات، ادبیات و تاریخ آغاز به کار کرد. این دانشگاه اکنون به عنوان یک دانشگاه مستقل به فعالیت علمی خود ادامه می‌دهد و در رشته‌های علوم انسانی بیش از ۲۵۰۰ دانشجو، مشغول به تحصیل هستند.

با توجه به مطالب فوق و اقداماتی که صورت گرفته گرچه شاید نتوان فرد بی سوادی یافت، با این حال در برخورد با مردم احساس می‌شود که دارای سطح سواد بسیار پایین هستند و اطلاعات عمومی بسیار پایینی دارند و اساساً جامعه‌ای باسواد و تحصیل کرده به نظر نمی‌رسد.

مردم عموماً علاقه‌ای به مطالعه ندارند، در شهر نخجوان به ندرت دکه یا مغازه‌ای مشاهده می‌شد که روزنامه یا مجله یا کتاب بفروشد و اگر بود چیز قابل توجهی در آن مشاهده نمی‌گردید. البته تأثیر فقر و تورم را در تشدید این مسأله نباید نادیده گرفت.

رادیو و تلویزیون در نخجوان در اختیار دولت است. رادیو نخجوان روزانه بطور متوسط ۲ ساعت مبادرت به پخش برنامه می‌کند که شامل خبر و موسیقی است. کانال یک تلویزیون نخجوان نیز روزانه ۲ ساعت برنامه پخش می‌کند که دارای بخشهای خبری، سیاسی، اجتماعی، نظامی و موسیقی است و در ساعاتی که خود مستقیماً برنامه

نداشته باشد؛ برنامه‌های شبکه‌های با کو و ترکیه را رله می‌نماید. کانال دوّم تلویزیون نیز به پخش کانال اوّل تلویزیون روسیه اختصاص دارد و کانال سوم نیز کانال اوّل ترکیه را پخش می‌کند. با این همه، اقبال و توجه مردم به استفاده از این کانالها بسیار کم است و همه از چهار کانال ترکیه از طریق ماهواره پخش می‌شود استفاده می‌کنند. در بازدید از شهرها و روستاهای این جمهوری هیچ خانه و بعضاً مغازه‌ای یافت نمی‌شد که دارای بشقاب ماهواره نباشد که بطرف کانالهای ماهواره‌ای ترکیه نشانه نرفته باشد.

مطلبی که در این رابطه جالب توجه است اینکه با توجه به مطلب فوق در میان مردم و بدنه اجتماع اثری از فرهنگ ترکی (ترکیه) مشاهده نمی‌شد و مردم به ترکها خیلی روی خوشی نشان نمی‌دادند بر عکس آذربها که از آنها با آغوش باز استقبال می‌کردند.

از مطالب قابل توجه دیگر اینکه علی‌رغم پوشش و رفتار مردم و وجود پدیده‌های فرهنگی که عموماً در جهان مدرن غرب یافت می‌شود با این حال مردم دارای عقاید و بافت سنتی بودند که علل و عوامل این مسأله قابل بررسی است.

در پایان باید گفت که متأسفانه علی‌رغم محیط مناسبی که برای کارهای فرهنگی برای جمهوری اسلامی ایران در جمهوری نخجوان وجود دارد، خصوصاً اقبال عمومی مردم به ایرانیها با این حال شاید بتوان گفت که ایران حضور همه جانبه در این جمهوری نداشته است. گرچه کارهای قابل تقدیری انجام داده است. از جمله بنیاد مستضعفان مسجدی را در شهر نخجوان بنا نموده که آماده افتتاح است. در این زمینه تلاش گسترده کشورهای دیگری از جمله ترکیه را نباید نادیده گرفت. این کشور در عرض یکسال مسجدی را بنا نموده و توانسته در برخی از پروژه‌های ساختمانی دولتی مشارکت نموده و در مدارس و آموزش و پرورش آنجا نفوذ نماید.

وضعیت سیاسی

جمهوری نخجوان دارای یک مجلس عالی با ۴۵ نماینده است که از شهرها و مناطق مختلف انتخاب می‌شوند. رئیس مجلس عالی نخجوان بالاترین مقام سیاسی در نخجوان

می‌باشد. همچنین نخجوان دارای یک کابینه است که در رأس آن نخست وزیر قرار دارد و وزراء کشور، آموزش و پرورش، فرهنگ، بهداشتی و... اعضای آن را تشکیل می‌دهند. هر یک از شهرهای نخجوان توسط یک فرمانداری بنام کمیته اجرایی اداره می‌شود. دیوان عالی نخجوان نیز در رأس دستگاه قضایی قرار دارد.

فرهنگ سیاسی مردم پایین است. کمتر اثری از مطالعه روزنامه، شنیدن اخبار سیاسی و مشارکت در امور سیاسی در بین مردم دیده می‌شود. اطلاعات عمومی سیاسی مردم در حد پایین است و اساساً مردم کمتر علاقه‌ای به سیاست از خود نشان می‌دهند. در صحبت با مردم با توجه به فشار مادی و فقر موجود در جامعه برخی اظهار می‌کردند که مایلند وضعیت سابق برقرار شود و وضعیت به نظام کمونیستی برگردد. در ادامه برای آنکه تصویر روشنی از رژیم سیاسی جمهوری نخجوان در ذهن خوانندگان ایجاد شود ترجمه فصل هشتم قانون اساسی جمهوری آذربایجان که در مورد جمهوری خودمختار نخجوان است عیناً آورده می‌شود.

فصل ۸: جمهوری خودمختار نخجوان

ماده ۱۳۴ - رژیم حقوقی جمهوری خودمختار نخجوان:

- ۱- جمهوری خودمختار نخجوان دولت خودمختار در ترکیب آذربایجان است.
- ۲- رژیم حقوقی جمهوری خودمختار نخجوان با این قانون اساسی معین می‌گردد.
- ۳- اجرا و عمل به قانون اساسی، قوانین جاری، فرمانهای رئیس جمهوری و حکم‌های صادره از نخست وزیر جمهوری آذربایجان در اراضی نخجوان الزامی است.
- ۴- قانون اساسی جمهوری خودمختار نخجوان و قوانین جاری نخجوان - با قانون اساسی و قوانین جاری جمهوری آذربایجان، حکمهای نخست وزیر جمهوری خودمختار نخجوان با قانون اساسی و قوانین جاری جمهوری آذربایجان و فرمانهای رئیس جمهور و با حکمهای نخست وزیر جمهوری آذربایجان نباید ضدیت داشته

باشد.

ماده ۱۳۵ - تقسیم حاکمیت در جمهوری خودمختار نخجوان:

- ۱- قوه مقننه جمهوری نخجوان به عهده مجلس عالی، قوه مجریه به عهده نخست وزیری و قوه قضائیه به عهده دادگاههای جمهوری نخجوان می باشد.
- ۲- مجلس عالی جمهوری خودمختار نخجوان با قانون اساسی و قوانین جاری جمهوری آذربایجان در حل مسائلی که جزء صلاحیتهایش منظور شده باشد، نخست وزیری خودمختار نخجوان با قانون اساسی و قوانین جاری و فرمانهای رئیس جمهوری آذربایجان در حل مسائل مربوط به صلاحیتهای خود و دادگاههای جمهوری خودمختار نخجوان با قانون اساسی و قوانین جاری جمهوری آذربایجان در حل مسائل مربوط به صلاحیتهای خود مستقل هستند.

ماده ۱۳۶ - بالاترین مقام در جمهوری خودمختار نخجوان:

- رئیس مجلس عالی جمهوری خودمختار نخجوان بالاترین مقام را در جمهوری خودمختار دارد.

ماده ۱۳۷ - مجلس عالی جمهوری خودمختار نخجوان:

- ۱- مجلس عالی جمهوری خودمختار نخجوان شامل ۴۵ نماینده است.
- ۲- مدت صلاحیت مجلس عالی جمهوری خودمختار نخجوان ۵ سال است.
- ۳- نمایندگان مجلس عالی رئیس و معاونین آن را تعیین می نماید، همچنین کمیسیونهای دائمی و موقتی تشکیل می دهد.

ماده ۱۳۸ - مقررات عمومی تعیین شده از طرف مجلس عالی جمهوری خودمختار:

- مجلس عالی جمهوری خودمختار نخجوان در رابطه با موارد زیر قوانین و مقررات عمومی تعیین می نماید:

۱- انتخابات مجلس عالی نخجوان.

۲- دریافت مالیاتها.

۳- در راستای شکوفایی و گسترش اقتصاد جمهوری خودمختار نخجوان.

۴- تأمین مایحتاج عمومی.

۵- حفاظت محیط زیست.

۶- توریست.

۷- بهداشت و درمان، علم و دانش و فرهنگ.

ماده ۱۳۹ - شرح وظایف مجلس عالی جمهوری خودمختار:

مجلس عالی موارد زیر را اقدام می نماید:

۱- تشکیل کار مجلس عالی جمهوری خودمختار.

۲- تعیین بودجه جمهوری خودمختار.

۳- تأیید برنامه های اقتصادی و عمومی جمهوری خودمختار.

۴- تصویب حکم عزل و نصب نخست وزیر جمهوری خودمختار.

۵- تأیید اعضای کابینه نخست وزیری.

۶- رأی اعتماد به کابینه نخست وزیری.

ماده ۱۴۰ - چگونگی تعیین ترکیب نخست وزیری:

۱- کابینه نخست وزیری جمهوری خودمختار نخجوان با پیشنهاد نخست وزیر و با

تأیید مجلس عالی تعیین می شوند.

۲- نخست وزیر جمهوری خودمختار از طرف رئیس جمهوری آذربایجان معرفی و

مجلس عالی نخجوان آن را تأیید می نماید.

۳- صلاحیتهای نخست وزیری جمهوری خودمختار نخجوان:

- لایحه بودجه را آماده و تقدیم مجلس می نماید.

- برنامه بودجه جمهوری خودمختار را اجرا می کند.

- به اجرای برنامه های اقتصادی در جمهوری خودمختار نظارت می کند.

- برنامه های مربوط به تأمین اجتماعی را به اجرا در می آورد.

- مسائل دیگری که از طرف رئیس جمهور صلاحیت داده شود حل می نماید.

-
- ۴- نخست وزیری نخجوان احکام و فرامینی تصویب و صادر می کند.
- ماده ۱۴۱ - فرمانداران محلی در جمهوری خودمختار نخجوان:
- ۱- فرمانداران جمهوری خودمختار نخجوان از طرف ریاست جمهوری آذربایجان براساس معرفی رئیس مجلس عالی نخجوان تعیین می گردند.

فرم اشتراک

نام خانوادگی:	نام پدر:	متولد:	شغل:
مجله درخواستی:	از شماره:	تعداد نسخه درخواستی:	
به مبلغ:	ریال:		
شماره فیش بانکی:	خیابان:	پلاک:	
شهرستان:	تاریخ:	امضا:	
کد پستی:	تلفن:		
محل گواهی برای استفاده از تخفیف:			

هزینه اشتراک در سال ۱۳۷۸: ۱۳۶۰۰ ریال.

هزینه اشتراک با تخفیف برای طلاب، اساتید و دانشجویان در سال ۱۳۷۸: ۱۱۰۰۰ ریال.

شماره حساب: جاری ۲۷۷۰ بانک صادرات شعبه ۱۲۳۹، میدان شهدای قم به نام توزیع نشریات دفتر تبلیغات اسلامی.

یادآوری: ۱. از ارسال وجه نقد خودداری فرمایید.

۲. برای ارسال وجوه خود تنها از شعبه های بانک صادرات استفاده کنید.

۳. لطفاً در صورت تغییر نشانی خود، مراتب را بی درنگ به ما اطلاع دهید.

۴. جهت استفاده از تخفیف ارائه گواهی ضروری است.

۵. در صورت افزایش بهای مجله، هزینه اشتراک افزوده می شود.

نشانی: قم، ص پ ۵۸۵ - ۳۷۱۸۵، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی،

تلفن ۷۳۹۲۰۰، نمابر ۷۴۲۱۵۴.